

Projectcontract

VERSTERKEN EN VERNIEUWEN OMMETJES

*Referentiebeelden
Knuppel / Vlanderpad*

Akkoord opdrachtgever: Diana Feringa

Wie	Datum
Projectmanager, André Feitsma	
Programmaleider/opdrachtgever, Diana Feringa	
Directeur, Richard Lombaerts	
Bestemd voor behandeling in: PO('s) College Raadscie Raad	(v.d. Schaaf / Jongman)

INHOUD

1.	Inleiding.....	1
	Aanleiding	1
	Projectcontract / procescontract	3
2.	Projectdefinitie	4
	Doelen	4
	Probleemstelling	4
	Projectresultaten.....	5
	Afbakening van de projectresultaten.....	5
	Randvoorwaarden.....	6
	Relatie met andere projecten en programma's.....	6
3.	Projectfasering	7
	Plannen maken.....	7
	Vorbereiden	7
	Uitvoeren	7
	beheer en Evalueren	7
4.	Beheersaspecten	8
	Tijd.....	8
	Geld	8
	Kwaliteit	9
	Organisatie.....	9
	Communicatie	9
5.	Risicomanagement	10
	Bijlagen:.....	11

1. INLEIDING

AANLEIDING

In 2016 heeft de raad van de toenmalige gemeente Ten Boer dorpsvisies vastgesteld voor de dorpen in hun gemeente. Eén van de gedeelde wensen uit deze visies zijn ommetjes in en rond de dorpen. Vanuit het gebiedsteam zijn verschillende gesprekken gevoerd in het kader van het opstellen van een uitvoeringsagenda voor de dorpsvisies, de dorpsagenda's. Zo is er een voorlopige inventarisatie gemaakt die heeft bijgedragen aan een stimuleringsprogramma Ommetjes, zoals omschreven in dit projectcontract. Op het moment van het schrijven van dit projectcontract is zijn er al diverse initiatieven ontstaan vanuit de verschillende dorpen. Ook komen er nog nieuwe initiatieven bij, soms van een enkele inwoner, soms van een initiatiefgroepje of dorpsgemeenschap.

Hieronder een samenvatting van de initiatieven die al zijn ontplooit:

- Garmerwolde
 - Fledderbosweg (gerealiseerd)
 - Dorpsweg (schetsontwerp)
- Lellens
 - Ommetje 1 (idee-fase)
 - Ommetje 2 (idee-fase)
- Sint Annen
 - Rondje Sint Annen A (initiatief-fase)
 - Rondje Sint Annen B (initiatief-fase)
- Ten Boer
 - Zeer recent 2 wensen geuit (initiatief-fase)
- Ten Post
 - Hondenuitlaatpaadje
 - Ommetje Oldersumerweg
 - Ommetje sportvelden
- Thesinge
 - Diverse ommetjes, uitkomst diverse overleggen: mogelijk draagvlak voor 1 a 2 ommetjes, proces met initiatiefnemers en langeigenaren is gestart
 - Boer Goense pad (tevens recreatieve fietsverbinding)
- Winneweer
 - Geen initiatieven
- Wittewierum
 - Route Laarzenpad langs de Fivel
 - Route Rondje Wittewierum
 - Route Ommetje Rietkraag

- Woltersum
 - Route boldje Polder
 - Route Ijsbaan
 - Route Valkenstraat
 - Route Houtmanslaantje
 - Route Abt Emopad

Zie ook: <https://groningen.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=cd3d73e152d7436c953757087a66a2bb>

Het project kent met name een procesmatige aanpak, initiatieven worden ondersteund, partijen worden bijeengebracht. In het nadere proces met alle betrokken partijen blijkt of het eerste idee haalbaar is en voldoende draagvlak heeft. Het procesmatige uitgangspunt hierbij is dat elk resultaat goed is. De gemeenschappelijke verkenning van ommetjes zorgt al voor versterking van de sociale cohesie en begrip over en weer voor de verschillende partijen en standpunten. Het uiteindelijk niet doorgaan van een ommetje kan een even goed resultaat zijn als het uiteindelijk wel doorgaan van een ommetjes. De gemeente Groningen faciliteert in het proces zonder de verantwoordelijkheid uit handen te nemen van de initiatiefnemers. Daarnaast draagt Gemeente Groningen zorg voor de benodigde expertise en financiële middelen om de aanleg van een ommetje mogelijk te maken en brengt partijen bijeen zodat ook na aanleg de juiste partijen betrokken blijven om het ommetjes langdurig in stand te kunnen houden.

PROJECTCONTRACT / PROCESCONTRACT

Een project kenmerkt zich door een tijdelijke samenwerking tussen mensen om binnen beperkte middelen tot een concreet uniek eindresultaat te komen dat bijdraagt aan het behalen van doelen. Hier is een belangrijk doel het behoud en de versterking van de leefbaarheid. Zo maken de Ommetjes deel uit van de realisatie van de dorpsagenda's de komende tien jaar. De daadwerkelijke fysieke doelen, welke ommetjes waar en wanneer zijn nog niet vastgesteld. Ook in de loop van het proces ontstaan initiatieven, worden initiatieven gedeeld met betrokkenen en blijkt of er al dan niet draagvlak is voor een initiatief. Pas dan kan per initiatief een concreet resultaat worden gedefinieerd. In dit proces is vooral van belang dat de kaders worden gesteld waarbinnen gewerkt kan worden. Kaders moeten enige ruimte bieden om niet op voorhand het creatieve proces in de idee-fase te verstoren. Samenvattend zijn de activiteiten die voor de ommetjes verricht moeten worden te verdelen in twee delen:

- a. Procesmatige aanpak waarin de haalbaarheid getoetst wordt
- b. Projectmatige aanpak waarbij haalbare ommetjes worden ontworpen en gerealiseerd.

2. PROJECTDEFINITIE

DOELEN

Het hoofddoel is om initiatieven die ontstaan vanuit de verschillende dorpsgemeenschappen te ondersteunen, de expertise te bieden om te komen tot 'route-ideeën'. Vervolgens wordt in samenwerking met alle betrokkenen bepaald of een routevoorstel voor een ommetje op voldoende draagvlak kan rekenen. Bij onvoldoende draagvlak wordt een routevoorstel verworpen en wordt het proces in harmonie afgerond. Bij voldoende draagvlak wordt de haalbaarheid van een ommetje verder uitgewerkt. Op basis daarvan wordt een ommetje vervolgens verder al dan niet gerealiseerd. Bij gerealiseerde ommetjes is tijdens de ontwerpfase reeds aandacht besteed aan het beheer en vergoeding van de jaarlijkse kosten van het gebruik van de grond waarop het ommetje is gelegen en aan de kosten voor de instandhouding van het ommetjes gedurende een nader af te stemmen periode.

PROBLEEMSTELLING

In potentie leeft er bij een deel van de inwoners van voormalig gemeente Ten Boer de wens om ommetjes te kunnen lopen. Ideeën voor ommetjes dienen ten minste worden omarmt door meerdere personen en liefst ook door de plaatselijke dorpsvereniging/dorpsbelangen of andere groepen bewoners. Een ommetje is een rondje van hooguit enkele kilometers die al dan niet aansluit op bestaande netwerken (zie o.a. <https://routesingroningen.nl/wandelen/>). Ommetjes zijn primair bedoeld om te wandelen. Op een ommetje zijn over het algemeen geen honden toegestaan. Daar waar dit wel het geval is dan wordt hier in de idee-fase uitgebreid aandacht aan besteed en wordt dit getoetst op draagvlak. Een ATB route of een fietsroute is geen ommetje. Bij uitzondering kan op een ommetje recreatief medegebruik door fietsers worden toegestaan. Hier wordt dan in de initiatieffase en ontwerpfase specifiek over nagedacht (op dit moment speelt dit bij 1 initiatief).

Alle ommetjes samen dienen te passen binnen het daartoe beschikbare budget. Voorlopig wordt ingestoken op de reeds bestaande initiatieven. Nieuwe initiatieven worden enkel ondersteund indien andere initiatieven niet leiden tot een gedragen ontwerp of indien blijkt dat er op basis van de ramingen voldoende budget aanwezig is om deze nieuwe initiatieven financieel haalbaar te maken. Indien er initiatieven ontstaan met significant kostbare onderdelen dan wordt eerst contact gezocht met de opdrachtgever of wij ruimte willen geven tot verder verkenning van dit initiatief.

De in de bijlage 1 opgenomen Typologieën zijn ontwikkeld.

Van knuppelpad tot eenvoudig slijtpaadje.

Op basis van de Typologieën kan een indicatie worden gegeven van de prijs per m1 van een bepaalde variant. Daarnaast wordt er per route bekeken of er speciale kostbare items zijn zoals een brug. Bij een kostbaar element, zoals bijvoorbeeld een brug met groter overspanning en/of bijzondere randvoorwaarden vanuit de beheerder van de watergang (zoals het Damsterdiep) wordt eerst afgestemd met de opdrachtgever of dit soort initiatieven al dan niet binnen de scope passen van het project.

PROJECTRESULTATEN

Het voeren van het benodigde proces om te komen tot enerzijds afgeronde initiatieven waarvan het draagvlak onvoldoende bleek te zijn, dan wel dat het initiatief niet haalbaar bleek. Anderzijds afgeronde haalbare initiatieven met voldoende draagvlak.

AFBAKENING VAN DE PROJECTRESULTATEN

Enkele initiatieven vanuit de in de inleiding genoemde dorpen worden ondersteund. De initiatieven moeten voldoen aan de gegeven definitie van een ommetje, voldoende draagvlak hebben en financieel haalbaar en proportioneel blijken. Daarnaast dient er commitment te zijn van partijen die zorgdragen voor het jarenlang in standhouden van een ommetje. Voor een eenvoudig ommetjes waarvoor de investeringen beperkt zijn kan deze geborgde instandhoudingsperiode korter zijn dan voor meer complexe en meer kostbare ommetjes.

RANDVOORWAARDEN

Een van de belangrijkste randvoorwaarden is het creëren van draagvlak en het bepalen van de haalbaarheid. Van belang is dat een initiatief echt wordt gedragen zodat er langdurig gebruik gemaakt gaat worden van het ommetje. Bij de partijen moet bereidheid zijn om het ommetje langdurig te beheren. Vergoedingsmogelijkheden voor inkomstenderving en beheer worden daarom in de haalbaarheidsfase onderzocht.

Een andere vraag die kan ontstaan is de rechtmatigheid. Tot in welke mate mag/kan de gemeente investeren op eigendommen van derden en wat is de minimale instandhoudingstermijn die hier tegenover dient te staan.

Afhankelijk van het doel van het ommetje kan het een meerwaarde geven als het ommetje aansluit op een bestaand netwerk.

RELATIE MET ANDERE PROJECTEN EN PROGRAMMA'S.

Er is een directe relatie met het programma Versterken en Vernieuwen, het project wordt onder deze paraplu uitgevoerd. Daarnaast dient rekening te worden gehouden met andere programma's. Hieronder alvast enkele relaties:

- programma leefkwaliteit: versterken groenstructuur/ecologie. Mogelijk markering erfgoed/oog voor historie in het gebied
- programma mobiliteit: verbinding op bestaande netwerken (recreatief)
- programma energie: mogelijke combinatie met energie-initiatieven in het gebied (o.a. in
- programma wonen: kwaliteitsverbetering woonomgeving
- programma ruimtelijke economie: behouden en verstreken aantrekkelijkheid dorpen
- Gebiedsprogramma Ten Boer: integrale ontwikkeling van het gebied, ook na de bevingsproblematiek.

Daarnaast is er een directe samenwerking met stadsbeheer en het gebiedsteam Ten Boer en worden kansen op het gebied van onderhoud en andere initiatieven in het gebied daar waar mogelijk benut.

3. PROJECTFASERING

Voor dit project wordt de bekende fasering aangehouden van initiatief, definitie, ontwerp, voorbereiding, uitvoering en evaluatie. In de verdere voortgangsrapportages zal per initiatief worden aangegeven in welke projectfase dit initiatief zich bevindt.

PLANNEN MAKEN

In deze fase van het project vinden de volgende activiteiten plaats:

- *Toetsen initiatieven op draagvlak en haalbaarheid*
- *Betrekken relevante partijen en expertise om tot een gemeenschappelijk schetsvoorstel te komen*
- *In harmonie afronden niet haalbare of gedragen initiatieven*
- *Uitwerken haalbare initiatieven met draagvlak*
- *Technische/financiële toetsing en afhechten beheer en periodieke vergoeding (x jaren)*
- *Aanbesteding & realisatie*
- *Beheer en overdracht*

VOORBEREIDEN

Na het afronden van het ontwerp kan de voorbereiding beginnen. In deze fase worden in hoofdlijnen de volgende activiteiten uitgevoerd:

- *planologische procedure*. Pas het ontwerp in het bestemmingsplan. Welke vooronderzoeken en vergunningen zijn noodzakelijk. (flora- en fauna, archeologie, milieukundig en geotechnisch bodemonderzoek etc. (bij grondaanvoer speciale aandacht voor naastliggende landbouwgrond, gevoelig voor ziektes zoals aardappelmoetheid).
- *opstellen en aanbesteden bestek*; afhankelijk van de complexiteit van het ommetje kan dit door de gemeentelijke organisatie gebeuren dan wel door zelfwerkzaamheid of andere organisaties die dagelijks ommetjes aanleggen en beheren.
- *voorbereiden van de aanleg, bestellingen*

UITVOEREN

In deze fase worden de ommetjes aangelegd in overleg met de instantie die het betreffende ommetje gaat beheren. De aanleg kan geschieden door een aannemer, grondeigenaar, vrijwilligers of speciale ervaren(natuur) organisaties.

BEHEER EN EVALUEREN

Normaliter wordt 6 maanden aangehouden als onderhoudsfase. In de onderhoudsfase wordt na aanleg eenmalig geëvalueerd met betrokkenen of de aanleg voldoet aan de verwachtingen. In de begrotingen wordt rekening gehouden met geringe aanpassingen in deze fase.

4. BEHEERSASPECTEN

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de beheer aspecten van het project te weten tijd, geld, kwaliteit, communicatie en organisatie.

TIJD

2021 was in hoofdlijnen een verkenningsjaar. Het project loopt van 2022 tot en met 2032, afhankelijk van het aantal initiatieven en het ontstaan daarvan zullen per jaar meer of minder ommetjes gerealiseerd worden. De verwachting is dat in 2022 het ontwerp voor de eerste ommetjes concrete vormen aan kan nemen en dat deze ommetjes compleet kunnen worden afgerond op basis van juridische aspecten, technische haalbaarheid, jaarlijkse vergoedingen en beheerafspraken. De initiatieven in Thesinge en Garmerwolde lopen hierbij voorop. En kunnen als voorbeeld dienen voor de uitwerking van overige initiatieven. De overige initiatieven verder gestimuleerd zodat zal blijken of er voldoende draagvlak is voor deze initiatieven. Zoals eerder gesteld is het geen 'must' om ommetjes te realiseren, alleen als er echt een duidelijke behoefte is zal een ommetje zin hebben en gebruikt worden. 2023 tot en met 2030 zullen worden gebruikt om overige haalbare initiatieven vorm te geven en voor te bereiden. De jaren 2031 en 2032 zijn alleen beschikbaar voor uitvoering en onderhoud, in deze jaren worden geen nieuwe initiatieven ondersteund.

GELD

Op basis van de typologieën wordt er op dit moment uitgegaan van een investeringsbedrag van ca. 1 miljoen euro. Zodra een initiatief zich in de ontwerpfase bevindt zal exacter begroot kunnen worden en wordt er getoetst aan het beschikbare krediet. Bij de stimulering van de initiatieven wordt er op gelet dat er bij veel animo een redelijk evenwicht ontstaat van de verdeling van de beschikbare middelen.

Er zijn verschillende bronnen van financiering. Totaal is er nu voor het gebied 2.5 miljoen beschikbaar aan NPG-gelden. Hiervan is € 500.000,- beschikbaar voor de ommetjes. Daarnaast is er co-financiering mogelijk vanuit de provincie Groningen, de provincie draagt dan 50% bij van alle kosten. De exacte voorwaarden hiervoor worden nader verkend. Totaal ontstaat er op deze wijze een beschikbaar krediet van 1 miljoen euro. Wanneer er met de projecten ook andere gemeentelijke programma's worden bediend dan kan er ook vanuit deze programma's co-financiering ontstaan.

Voor het beheer en onderhoud van de paden worden mogelijkheden verkend om hier een bedrag voor op te nemen binnen de gebiedsgelden.

BTW

Het BTW landschap kent zijn eigen regelgeving. Het investeren op andermans eigendom vergt hierbij aandacht. Derhalve wordt in het project goed uitgezocht op welke investeringen de BTW wel en op welke investeringen de BTW niet kan worden teruggevorderd. Omdat bij veel van voorlopige initiatieven al ommetjes zijn bedacht over niet gemeentelijk eigendom wordt deze studie al in de haalbaarheidsfase uitgevoerd.

KWALITEIT

De kwaliteit van het ontwerp kan verschillend zijn. Zo maakt het bij een laarzenpad wellicht niet uit dat deze bestaat uit lang of soms bemest gras. Bij een pad die geschikt moet zijn voor een kinderwagen of rolstoel gelden andere kwaliteitseisen. Dit zijn de uitersten, veel paden zullen zich in het spectrum daartussenin bevinden. Gesteld kan worden dat de kwaliteit dient te voldoen aan de doelstellingen van de gebruikers, eigenaren en beheerders van het pad.

ORGANISATIE.

De projectgroep bestaat op dit moment uit de volgende personen:

Eric Mooij/Baukje Reitsma	- gebiedsteam
.....	- stadsingenieurs
Gerald Bouman	- integraal beheerder
Ronald Rooijackers	- stadsdeelbeheerder
Robin de Krijger	- landschapsarchitect (toetsing Frank Aikema/Lieke de Jong)
David Inden	- planeconoom/financieel adviseur
Caya van Montfoort	- verkeerskundig ontwerper
Margreet Bennink	- communicatie adviseur
Michiel van Eerden	- projectsecretaris
André Feitsma	- projectmanager

Naast deze vaste werkgroep wordt gebruik gemaakt van expertise van andere collega's (bijvoorbeeld juridische kennis, grondzaken, specialistische etc.) en andere organisaties (routebureau, landschapsbeheer Groningen en Gronings landschap)

Te denken valt aan:

Gerard Verelst - inkoop	Petra Vos - juridisch
Astrid Spaansen - fiscaal	Meine Groefsma - grondtransacties
Jantinus Aalders - financiën	Aise van Dijk - programma controller

COMMUNICATIE

Op dit moment worden de initiatieven en de communicatie primair opgepakt door de projectsecretaris en de projectmanager. Wanneer het proces zich uitbreidt en het verstandig is meer te delen over de initiatieven dan wel op te roepen tot nieuwe initiatieven dan zal de communicatieadviseur hier een belangrijke rol in gaan vervullen.

5. RISICOMANAGEMENT

Op dit moment is hier nog geen invulling aan gegeven. Afhankelijk van de (technische) complexiteit kan ervoor gekozen al dan niet gebruik te maken van een risicobeheertool zoals Riskman.

BIJLAGEN:

1. Plangebied / projectkaart

<https://groningen.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=cd3d73e152d7436c953757087a66a2bb>

2. Typologieën

3. Ureninschatting projectteam 2022